

Rave Research

Techno kultura a užívání drog

MUDr. Hana Sovinová, PhDr. Ladislav Csémy

Úvod

V letech 1998-1999 se Praha zúčastnila projektu, který sledoval užívání drog mezi evropskou velkoměstskou mládeží navštěvující techno party (Drug Affinity Amongst Youths within the Techno Party Scene in European Metropolises). Další metropole, které se studie účastnily byly Berlín, Madrid, Řím, Vídeň, Curych a Amsterdam. Dílčí výsledky studie byly předneseny v Praze na semináři konaném v SZÚ v červenci 1999, závěrečná pracovní schůzka řešitelů se konala v září 1999.

Příspěvek je výtahem přednášky o výsledcích pražské části studie.

Cíle

Hlavní cíle studie byly tyto: 1) *zjistit výskyt specifických vzorců užívání drog, sledovat subjektivní postoje k užívání drog a jejich rizikovosti, analyzovat vazby mezi užíváním drog a příslušností k 'techno kultuře';* 2) *výměna zkušeností o možnostech prevence v rámci národních seminářů.*

Metoda

V ČR byly jednotnou metodikou (autoreferenční dotazník) získány informace od 505 účastníků akcí, na nichž se schází mladí lidé preferující různé směry techno hudby. Dotázaný soubor byl vyrovnaný podle pohlaví (50,1% ženy), průměrný věk souboru byl 20,1 let, 92% respondentů byla ve věku 16-25 let. Pokud jde o sociální postavení, mezi respondenty bylo nejvíce studujících (58,1%), v pracovním poměru bylo 30,8% respondentů, nezaměstnaných bylo 8,5%, jiné 2,6%. Z hlediska rodinného stavu v souboru dominovali svobodní (95%).

Zkušenosti s užíváním drog byly ve studii sledovány z několika hledisek. Pro toto sdělení jsme vybrali zkušenosti s drogami v posledních 12

měsících. Výsledky jsou shrnuty v grafu 1 ve čtyřech věkových skupinách. Nejrozšířenější látkou je marihuana, užívalo ji asi 80% dotázaných. Zbývajících pět látek v grafu 1 je možné zhruba rozdělit do dvou skupin, máme-li na mysli rozšířenost jejich užívání. Zhruba v pásmu 25% - 40% jsou udávány zkušenosti s extází, pervitinem a halucinogeny. I když se tyto látky od sebe svými účinky liší, všechny tři bývají řazeny mezi látky se stimulujícími účinky. Poslední dvě látky, kokain a heroin, jsou užívány relativně řidčeji. Kokain zřejmě proto, že je relativně drahý a ve srovnání s jinými drogami méně dostupný. Výskyt užívání heroinu (a opiátů vůbec) potvrzuje zahraniční zkušenosti o tom, že užívání těchto látek je na techno scéně okrajové.

Z hlediska intenzity zkušeností s drogami netvoří účastníci techno scény homogenní skupinu. Pokusili jsme se o určitou typologii založenou na výpovědích účastníků o pravidelnosti užívání různých látek. Výsledkem jsou tři podskupiny (viz graf 2): první podskupinu tvoří respondenti, kteří udávají, že s výjimkou marihuany neberou žádné jiné drogy (tato podskupina reprezentuje asi třetinu dotázaných mužů i žen), druhá podskupina je zahrnuje ty, kdo sice připouštějí, že užívají i jiné drogy, než marihuanu, ale nepravidelně (do této skupiny patří přibližně polovina všech dotázaných), poslední podskupinou jsou respondenti, kteří berou drogy jiné než kanabis pravidelně případně velmi pravidelně. Domníváme se, že osoby ohrožené účinky drog jsou nejvíce zastoupeny v této podskupině. Jde sice o nejmenší, leč nezanedbatelný segment sledovaného souboru, přičemž relativní podíl je u žen vyšší než u mužů (18,2% resp. 12,8%). Když jsme dále sledovali tyto tři skupiny, zjistili jsme, že se významně liší v percepce rizikovosti užívání drog, a i v mnoha dalších směrech. Tyto tři podskupiny se také liší charakteristikami blízkých přátel. Graf 3 naznačuje, že podskupina pravidelných uživatelů drog udává užívání drog mezi svými přáteli výrazně častěji než je tomu u dvou zbývajících podskupin. Vnitroskupinové faktory patrně udržují příp. posilují postoje ovlivňující chování ve vztahu k drogám.

V kontextu výzkumu byla zvláštní pozornost věnována extázi, která je považována za typickou *taneční drogu*. Vedle rozšířenosti jejího konzumu na techno scéně, byly sledovány i souvislosti s užíváním jiných drog. Výsledky ukázaly, že 6 hodin před a po posledním užití extáze prakticky polovina dotázaných užívala alkohol nebo marihuanu anebo obojí. Z dalších drog se ještě v kombinaci s extází užíval také pervitin a halucinogeny (viz graf 4).

Závěry

Práce je v ČR asi prvním rozsáhlejším pokusem o studium kontextových vztahů užívání drog ve vazbě na specifickou populaci mladých lidí. Z tohoto hlediska jsou již i pouhé deskriptivní poznatky přínosné. Výsledky

naznačují, že užívání drog je mezi mladými lidmi, kteří navštěvují pořady s techno hudbou, značně rozšířené. V rozporu s očekáváními není extáze nejčastěji užívanou látkou. Pro studovaný soubor bylo typické užívání alkoholu spolu se současným užíváním více druhů drog. Jestliže v zahraničí se v souvislosti s techno scénou zdůrazňovala prevence orientovaná na rizika související s užíváním extáze, pak výsledky výzkumu spíše mluví ve prospěch šířeji orientovaných přístupů.

Výsledky mezinárodního porovnání zpřístupníme zájemcům, jakmile bude zveřejněna závěrečná zpráva připravovaná koordinacním pracovištěm v Berlíně.

Údaje o souboru:

N=505

Pohlaví: ženy = 50,5%, muži = 49,5%

Věk 14 - 37 let, průměr 20,1 let

92% v pásmu 16-25 let

Rodinný stav

svobodný/svobodná 95%

ženatý/vdaná 2,8%

jiný 2,2%

Sociální postavení

studující 58,1%

prac. poměr 30,8%

nezaměstnaný 8,5%

jiné 2,6%

Bydlení

rodiče 67,4%

sám 12,1%

přátelé 6,4%

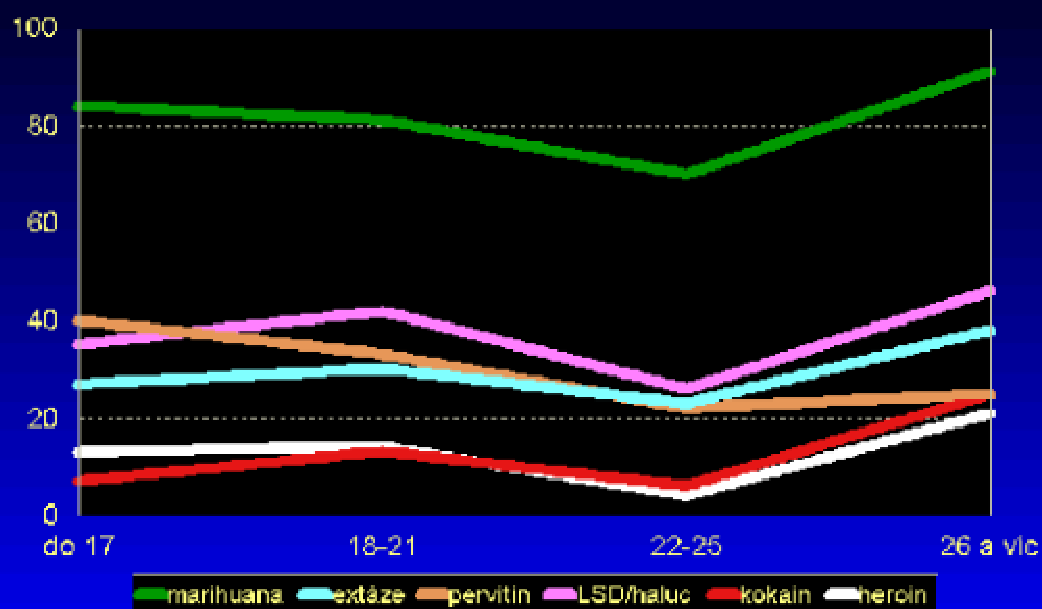
internát 5,2%

partner 8,9%

Průměrný věk na začátku užívání

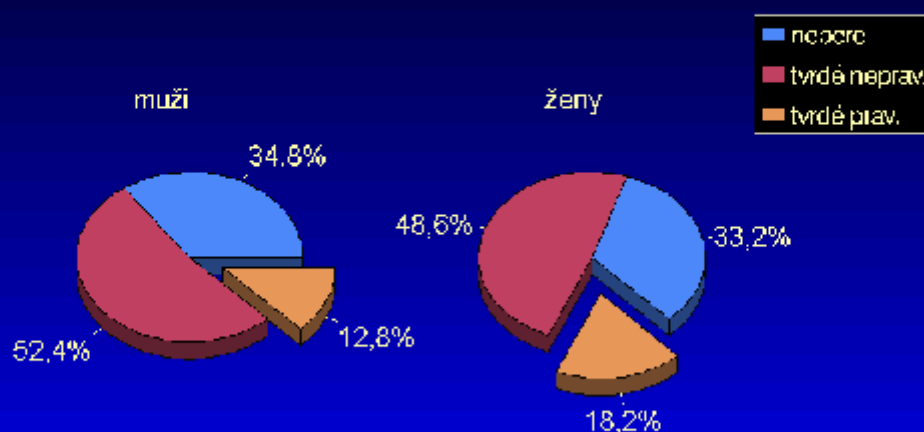
	ženy	muži
alkohol	12,8	12,6
cigarety	14	13,4
marihuana	15,5	15,6
extáze	17	17,6
pervitin	16,4	17,2
LSD/haluc.	16,7	17,3
kokain	17,7	17,8
heroin	16,9	17,4

Výskyt užívání drog v posledním roce podle věkových skupin

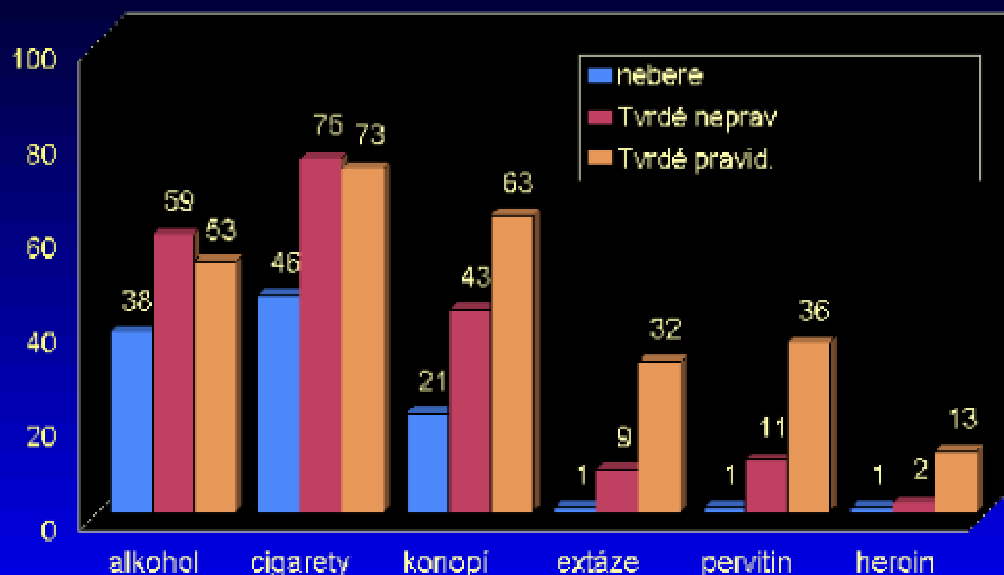
Rave Research

Typologie účastníků techno party podle míry užívání drog

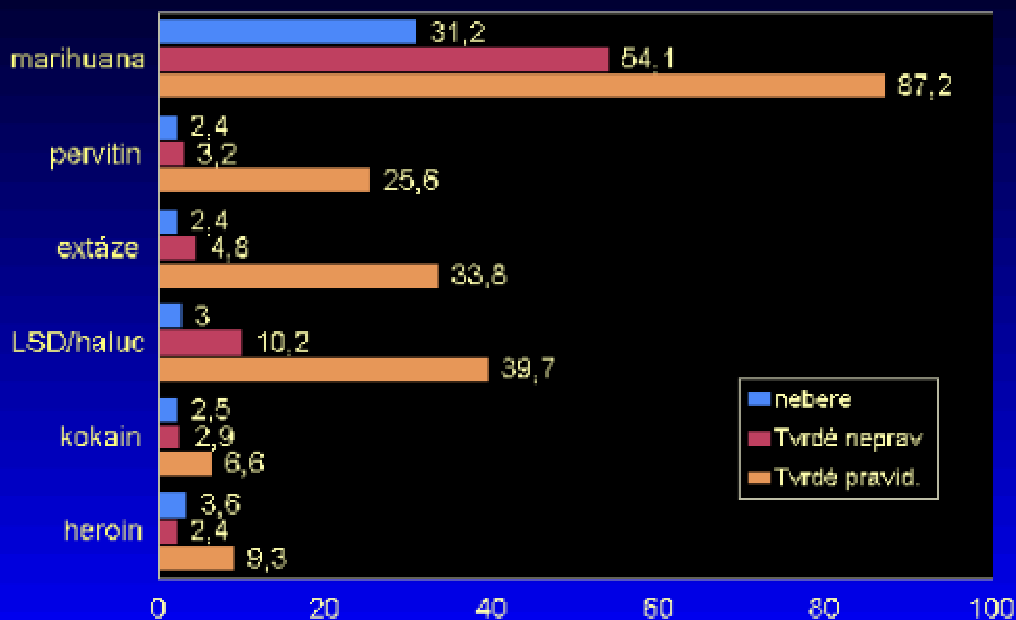
Rave Research

Alkohol, tabák a drogy v posledním měsíci

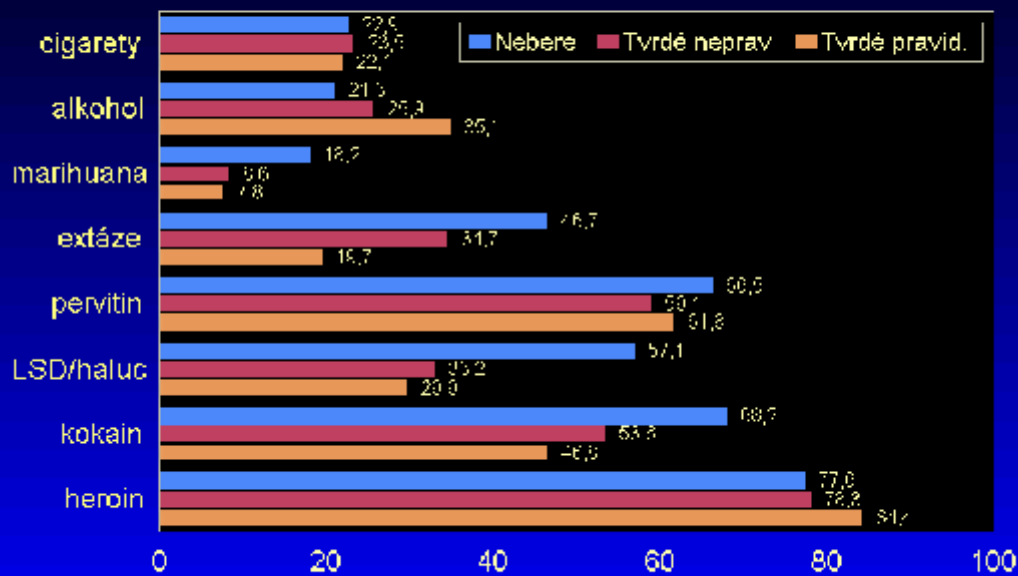
Rave Research

Přátelé a blízcí známí, kteří v současnosti užívají... (% odpovědi v kategorii většina a všichni)

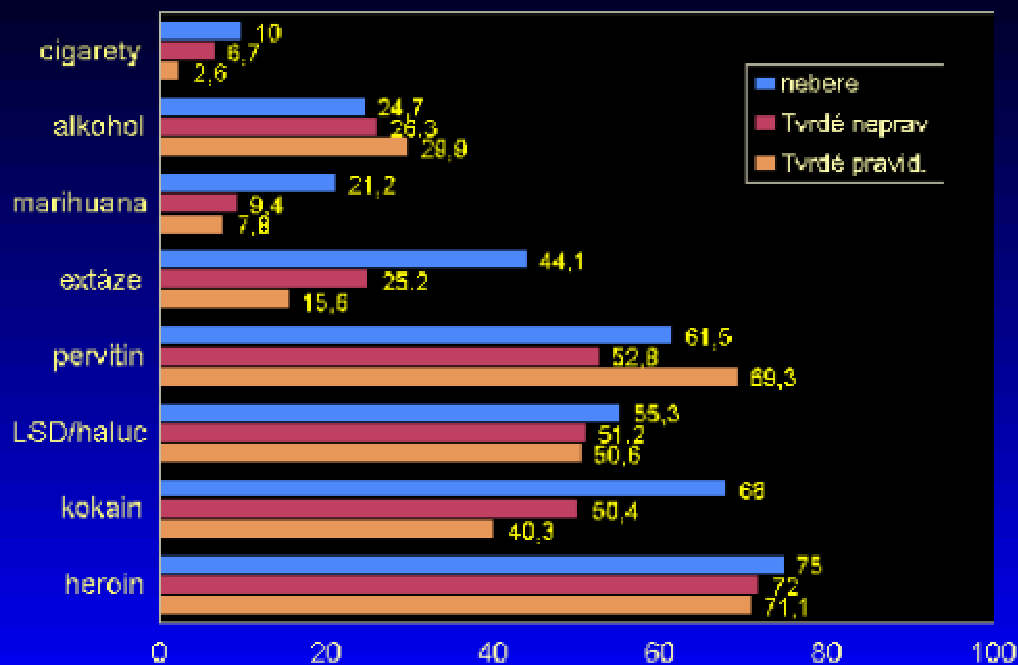
Rave Research

Rizika fyzického poškození... (kategorie velké)

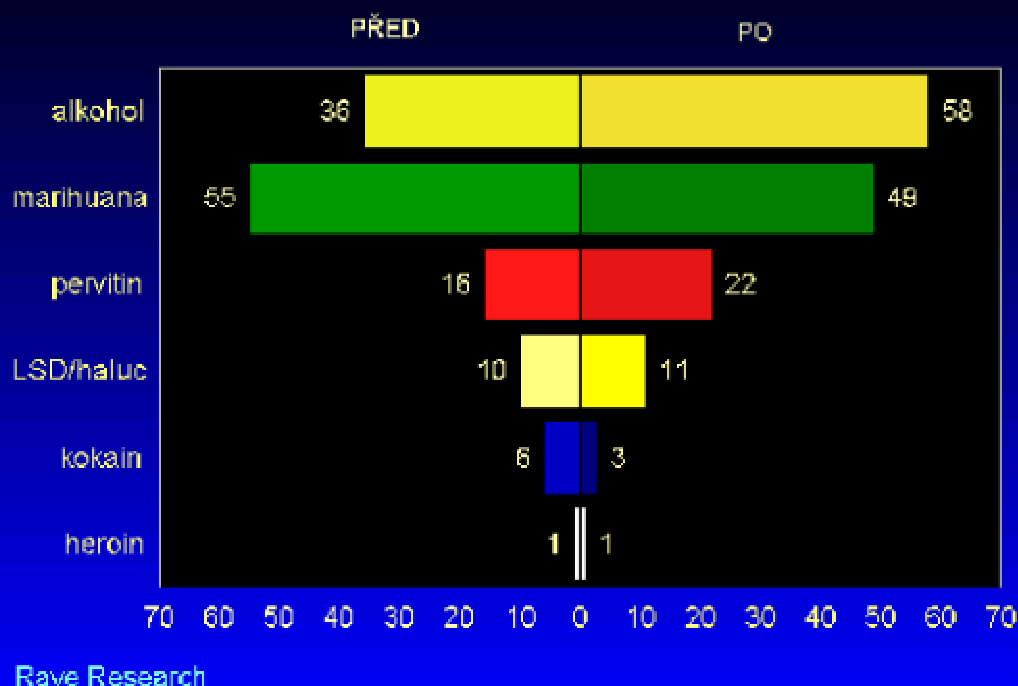
Rave Research

Rizika psychického poškození... (kategorie velké)

Rave Research

Návykové látky užité před a po požití extáze

Jak jsou pro tebe důležité následující hodnoty:

- být zodpovědný (V)
- být nezávislý (N)
- přebírat zodpovědnost za jiné (O)
- užívat si života (N)
- dbát na pocit bezpečí (O)
- seberealizace (V)
- přizpůsobit se (O)
- pomáhat ostatním lidem (V)
- dělat si co se mi zachce (N)
- rozvíjet vlastní schopnosti (V)
- vést vzrušující, napínavý život (N)

	nebere	tvrdé	tvrdé pravidelně
Vstřícnost	7,8	7,9	7,9
Nezávislost	7,7	8,3	8,6
Opatrnost	6,2	5,7	5,8

